DOĞU TÜRKİSTAN ÇALIŞTAYI

SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ

Çalıştay Yürütücüleri

Prof. Dr. Abdurreşid Celil KARLUK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Muhammed Enes KALA (TYB Genel Sekreteri)

Çalıştay Katılımcıları

D. Mehmet DOĞAN (TYB Şeref Başkanı)

Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN (TYB Genel Başkanı)

Abdullah OĞUZ (Doğu Türkistan Vakfı Genel Sekreteri)

Prof. Dr. Abdürreşid Celil KARLUK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Diliyar MUSABAY (Doğu Türkistan Gençler Kurultayı Genel Sekreteri)

Doç. Dr. Işık KUŞÇU (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Akif OKUR (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Dr. Mehmet SILAY (Yazar)

Dr. Mehmet Volkan KAŞIKÇI (Arizona State Üniversitesi)

Merve Şebnem ORUÇ (Yazar, Daily Sabah)

Muhammed Ali ALİOĞLU (Yazar-Siyer Dergisi Editörü)

Doç. Dr. Muhammed Enes KALA (TYB Genel Sekreteri)

Prof. Dr. Varis ÇAKAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

SONUÇ BİLDİRGESİ

Bağımsızlığı Osmanlı, Çarlık Rusya ve İngiltere tarafından tanınmış bir devlet iken 1878'de Mançu-Qing orduları tarafından işgal edilen Kaşgar Devleti'nin coğrafyası olan Doğu Türkistan, yeryüzündeki Türkçe konuşan insanlar için bir ata ve anayurttur. Türk kültürü ve medeniyetinin geliştiği ve yeşerdiği en kadîm yurttur. Hun, Köktürk, Uygur kağanlıkları sonrasında İslam ile müşerref olan bu coğrafyada Karahanlı, İdikut, Timurlu, Yarkent Saidiye sultanlıkları hüküm sürmüştür. Üstelik Doğu Türkistan coğrafyası Türk-İslâm ilim ve irfanının inşa edildiği, Türklerin kendilerine özgü İslamî anlayış ve yorumlarının tüm boyutlarıyla ve özgün bir yaşama dünyasıyla tecessüm ettiği bir kültür ve medeniyet havzasıdır. Köklü devlet ve medeniyet geleneği olan bölge halkı istila ve işgallere karşı direnmiş, modern çağda Şark-i Türkistan İslâm Cumhuriyeti (1933) ve Şark-i Türkistan Cumhuriyeti (1944) olmak üzere iki defa kendi cumhuriyetlerini kurmuştur. Fakat küresel şartların ve devletlerin menfaati doğrultusunda cumhuriyetlerin vatanı Türkistan, Rus ve Çin sömürgecilerinin iş birliği neticesinde parçalanmış, bölge Ekim 1949'da Çin komünist ordularınca işgal edilmiştir.

Müslüman Türkler, ÇKP işgali (1949) ve idaresi (1955) sonrasında Çin'in zulmünü daha doğrudan hissetmeye başlamış, zulmün şiddet dozu sürekli artırılmış ve çeşitlendirilerek sistematik bir hal almıştır. ÇKP tarafından uygulanan zulüm ve asimilasyon Milliyetçi Çin (1911-1949) dönemindeki biyolojik kıyımla mukayese edildiğinde çok daha derin ve çeşitli olmuştur. Bu saldırgan süreç soğuk savaşın sona erdiği, SSCB'nin dağıldığı yıllardan itibaren hızını daha da arttırmıştır. İşte bu tarihten itibaren ÇKP rejimi, Doğu Türkistan'da Çin anayasası başta olmak üzere bölgesel özerklik yasası, dinî inanç yasası ve dil-yazı kullanım yasasını neredeyse tamamen rafa kaldırmıştır. Uygurların Çin yasaları çerçevesinde yaptığı her hak arayışı şiddetli ve kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Bunlardan en önemlileri Şubat 1997 Gulca Katliamı, 5 Temmuz 2009 Ürümçi'de gerçekleştirilen ve dönemin başbakanı Sn. Erdoğan tarafından da "Adeta soykırım" diye nitelendirdiği 5 Temmuz Ürümçi soykırımı ve 27 Temmuz 2014'te Yarkent İlişku katliamlarıdır.

2016 sonrasında Çin'in Doğu Türkistan'da inşa ettiği, uydu görüntüleri ile tescillenen, canlı tanık ve şahitlerle de delillenen binlerce toplama kampları, küresel tedarik zincirlere mal üreten fabrikalarda köle işçi olarak Doğu Türkistanlı Türklerin zorla çalıştırıldığı gerçeği dünya kamuoyunu sarsmış ve Batı siyaseti ve medyasında birinci sırada yer almıştır. Ülkemizde yaşayan sayıları yüz bini geçen Doğu Türkistanlıların

yakınları bu kamplarda tutulmakta; Doğu Türkistanlılar sırf Türkiye'yi ziyaret ettiği, Türkiye'de okuduğu veya Türkiye'de herhangi bir yakını, arkadaşı olduğu için acımasız bir şekilde cezalandırılmaktadır. Hatta Türkiye'ye YTB burslusu olarak gelip okuyan Ekrem Mehmet gibi gençler kamplarda işkence ile şehit edilmiştir. Sosyal medyadan herkesin bildiği, tanıdığı Medine Nazimi'nin Türk vatandaşı olan kardeşi Mevlüde hâlâ bu kamplarda tutsaktır. Onun gibi yüzlerce Türk vatandaşı Doğu Türkistan asıllı insanlarımızın, iş adamlarının, aydınların kamplarda tutsak olduğu kendilerinden haber alınamadığı Türk kamuoyunu derinden yaralamaktadır. İşbu Çalıştay'a katılan çoğu akademisyenin de kardeşleri, yakınları bu işkence kamplarında tutsaktır.

Doğu Türkistan, Türkiye tarihinin derin köklerine uzanan millet ve devlet olma tecrübesinin paydaşı ve "biz"lik şuur ve ruhunun tecelligâhıdır. Dolayısıyla Türkiye için Doğu Türkistan meselesi siyasî ve insanî bir mesele olduğu kadar hissî bir meseledir. Doğu Türkistan, Türkiye'nin millet ve devlet ufkunun kapsamına tarih ve kültür itibarıyla girdiği kadar siyasî olarak da girmektedir. Doğu Türkistan'da yaşanan insanlık dramı bu itibarla Türkiye kamuoyunu yakından ilgilendirmektedir.

Bütün veriler Çin Komünist Partisi'nin Doğu Türkistan'da ciddi bir "soykırım" suçu işlemekte olduğunu ortaya koymaktadır. Toplama kamplarında insanlar öldürülmekte, insanlara şiddetli işkenceler yapılmakta ve bir milleti millet kılan kültürel değerler acımasızca yok edilmektedir. Kampların dışında aile mahremiyetini yerle bir eden "Kardeş Aile" uygulaması ile Müslümanlara tarifi imkânsız bir "Çin İşkencesi" yaşatılmaktadır.

Bu noktada Çin'in işlediği ve işlemeye devam ettiği "soykırım" suçunun ortaya net şekilde konulması, devletlerin parlamentolarında, bilhassa TBMM'de gündeme getirilmesi ve soykırım suçu işleyenlerin uluslararası mahkemelerde yargılanmasının yolu açılmalıdır.

Çünkü Doğu Türkistan'da olan zulüm ve trajedi hiçbir şekilde normal görülemez ve normalleştirilemez. Bugün orada anormal olan durumun normalleşmesi halinde yarın başka ülkelerde, toplumlarda aynı durumların normalleşmesinin önü açılmış olacaktır.

Türk ve İslâm dünyası kamuoyunun Doğu Türkistan'da olup biten insanlık dramına ve zulme sessiz ve ilgisiz kalması asla kabul edilemez. Bunun için Türkiye'den başlayıp tüm dünyaya yayılabilecek şekilde Doğu Türkistan'da yaşanan insanlık dramına karşı kolektif, makul, yaygın ve sürekliliğe sahip bir tepki hareketi başlatılmalıdır.

İnsanlık şeref ve haysiyetinin yaşatılamadığı hiçbir politika kalıcı olamaz ve kaybetmeye mahkûmdur. Geleneğine son derece düşkün olarak bilinen Çin'in tarihinde birlikte yaşama pratiklerini inşa eden Konfüçyüs, Laozi ve Mozi gibi büyük filozoflar vardır. Çin, küreselleşen dünyada çağın yükselen değerlerinden de istifa etmeyi bilmeli, insan haklarına saygılı, kendisinden olmayana müsamahakâr, farklılıklardan zenginlik devşirebilecek imkânı kendisine sunabilecek pratik geleneklerini güncellemeyi de bilmelidir. Zira bu hem Çin'e hem de Doğu Türkistan'a kazandıracaktır.

Doğu Türkistan'da huzur ve barışı bozan, oradaki Türk ve İslâm kimliğini nüfus ve nüfuz olarak silen bir Çin'in, Doğu Türkistan'ın soydaşı, dindaşı olan Türk-İslâm dünyasında başarılı olması asla mümkün değildir.

Çalıştayımız, bütün bunları göz önünde bulundurarak Çin Halk Cumhuriyeti'ne (ÇHC) aşağıdaki gibi çağrıda bulunmaktadır. Aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti devletimize, ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilen hususlar da aşağıda sıralanmıştır:

Çin Halk Cumhuriyeti'ne çağrımızdır:

1. ÇHC her şeyden önce Uygur Türklerini "Düşman Millet" görme siyasetinden vaz geçmelidir. Bu yanlış siyasetin Türk ve İslâm dünyasında, Batı dünyasında Çin açısından yakın ve uzak gelecekte meydana gelecek kötü sonuçlarını bütün boyutlarıyla iyi hesaplamalıdır.

2. ÇHC, Doğu Türkistan'da inşa ettiği tüm toplama kamplarını bir an evvel kapatmalı, tutsak edilen milyonlarca Müslüman Türk'ü salıvermelidir. İşbu uygulamalarla insanlık trajedisine sebep olan failler her kim ise hem ulusal hem uluslararası yargının karşısına çıkartmalıdır. Ayrıca, bütün mağdurların mağduriyetlerinin temelli giderilmesi için hem manevî hem maddî tazminat ödemelidir.

3. Aile mahremiyetini yerle bir eden sözde "Kardeş Aile" uygulamasını ve Müslüman Türk kızlarının kendi rızası olmadan Çinlilerle evlenmeyi teşvik eden uygulamayı bir an evvel sonlandırılmalıdır.

4. Ailelerinden kopartılan yüzbinlerce çocuk bir an evvel ailelerine kavuşturulmalıdır.

5. 2007 yılından beri uygulanan "Köle İşçi" ve "Zorla Çalıştırma" uygulamasına derhal son verilmeli, onların mağduriyetleri bir an evvel maddî ve manevi olarak giderilmelidir.
6. Türkiye başta olmak üzere diplomatik ilişkileri bulunan bütün ülkelerde yaşayan Doğu Türkistanlı insanların dört yıldır gasp edilen memleketlerindeki aile üyeleri ve yakınları ile özgürce iletişim hakları geri verilmeli, akraba ziyaretine derhal müsaade edilmelidir.
7. Yıllar önce Türk devletine vaat edilen bağımsız Türk heyetinin Doğu Türkistan'da gözlem ve inceleme yapmasına müsaade edilmelidir.
8. Türkiye ile Doğu Türkistan arasında doğrudan hava yolunun açılmasına izin verilmeli ve iki kardeş topluluğun serbestçe kültür ve turistik ziyaretler yapmaları kolaylaştırılmalıdır.
9. Büyük oranda Türk-İslâm coğrafyasında uygulanması öngörülen Çin rüyasının pratiği Kuşak-Yol projesinin başarılı olup olmamasının Türk-İslâm dünyasının "olumlu" katkısına bağlı olduğu aşikâr iken, onların soydaşı ve dindaşına reva görülen düşmanlık ve soykırımın Çin'e karşı "olumsuz" tutum ve algıyı daha kalıcı ve etkili kılacağı iyice bilinmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'mizden beklentilerimizdir:

1. Devletimiz "Yeniden Asya" açılımı ekseninde geliştirmekte olduğu Çin politikasını gözden geçirmeli, Doğu Türkistan'da olup biten sürece kayıtsız kalan, sonuç alınamayan, ticaret temelli politikalardan bir an evvel vaz geçerek insanperverliği, kendi kök medeniyetini ve gönül coğrafyasının çıkarlarını önceleyen politikalar geliştirmelidir. Buna uygun donanımlı, bölge odaklı uzman kadro yetiştirecek kurumları yeniden tesis etmeli, var olanları bu doğrultuda yeniden gözden geçirmelidir.
2. Müslüman coğrafyada müstesna bir yeri olan Türkiye, Doğu Türkistan meselesini inançla, samimiyetle sahiplenmeli ve başta İslâm Konferansı Örgütü olmak üzere durumu İslâm ülkelerine anlatmalıdır.
3. Cumhurbaşkanlığı veya ilgili bakanlıklar bünyesinde alan uzmanlarının yer aldığı Doğu Türkistan masası kurulmalıdır.

4. Gazi Meclis "Türkiye Büyük Millet Meclisi", Doğu Türkistan meselesini görüşmek üzere olağanüstü toplantıya çağrılmalıdır.

5. Sözde **"Mesleki Eğitim Kampları"** adı verilen üç milyondan fazla insanın kapatıldığı ceza kamplarının acilen **kapatılması için devletçe ve milletçe çağrıda bulunulmalıdır.**

6. Uluslararası bağımsız gözlem-inceleme heyetinin bölgeye gitmesini isteyen BM başta olmak üzere ilgili uluslararası kurumlarla ve ülkelerle aktif iş birliği yapılmalıdır.

7. Doğu Türkistan'da devam eden etnik ve kültürel soykırımın durdurulması için Çin'e çağrıda bulunan ülkelerle iş birlikleri gerçekleştirilmeli; güçlü uluslararası kamuoyu oluşturulmasına katkı sağlanması için Doğu Türkistan sorununda daha belirleyici "rol" üstlenilmelidir.

8. Aile mahremiyetini ihlal eden sözde "Kardeş Aile" politikası ile Uygur Türk kızlarını Çinli erkeklerle evlenmeye mecbur kılan uygulamaların acilen durdurulması için acil çağrı ve girişimde bulunulmalıdır.

9. Tüm siyasi partiler Doğu Türkistan konusunda bilgilenmeye ve harekete geçmeye hazır olmalıdır. Doğu Türkistan sorununa artık partiler üstü millî bir mesele, dahası insanlık dramı olarak bakılmalı ve ona göre davranış sergilemelidir.

10. Türkiye medyası, var olmak ile yok olmak arasına sıkıştırılmış, uluslararası toplum ve medyada "soykırım mağduru" olarak gündemde tutulan Doğu Türkistan toplumunun dertlerini ve meselelerini kapsayıcı şekilde tüm platformlarda gündeme taşımalıdır.

11. MEB müfredatına, gönül coğrafyalarımız kapsamında Doğu Türkistan coğrafyası, tarihi, kültürü ve yaşanılan sorunları dahil edilmeli ve eğitim süreçlerinde Doğu Türkistan'ın kültür ve medeniyetimizdeki yeri ve önemine daha fazla yer verilmelidir.

12. Doğu Türkistan'da yaşananları yerinde gözlemleyerek rapor etmek üzere Türkiye Çin'e bağımsız uzman bir heyet göndermelidir.

13. Diasporadaki Doğu Türkistan mücadelesindeki suiistimalleri önlemek ve Doğu Türkistan mücadelesini daha sağlıklı bir zemine oturtmak için Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilgili kurumları ile eş güdümlü çalışacak üst bir çatı kuruluşun kurulmasına hamilik yapmalı ve öncülük etmelidir.

14. Türkiye'de sivil toplumun gündemine Doğu Türkistan'ın daha fazla dâhil edilmesi için STK'ların ortaklığında bir Doğu Türkistan Platformu kurulmalıdır.

15. Doğu Türkistan'da devam eden kültürel silme sürecinde kaybolmaya yüz tutan el sanatları, mimari, folklar, edebiyat ve kültür örüntülerinin Türkiye Türkçesine kazandırılması için ilgili devlet birimleri, STK'lar gereken kaynakları ayırmalı bu doğrultuda akademik çalışmalar artırılmalıdır.

16. Doğu Türkistan meselesinin görünür olması için belediyeler de sürece dâhil olmalıdır.

Dünya Kamuoyuna çağrımızdır:

1. Medeni dünyanın temel değerleri olan insan hak ve özgürlükleri, Doğu Türkistan'da ÇKP tarafından en ağır şekilde ihlal edilmektedir.

2. Doğu Türkistan halkının en temel hakkı olan yaşama hakkı tehlike altındadır; mülkiyet hakları tamamen ellerinden alınmıştır. İfade özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü gibi temel insanî özgürlükler yasaklanmıştır.

3. Doğu Türkistan'da demokratik talepler, suç olarak değerlendirilmekte ve en ağır şekilde cezalandırılmakta; bazen bu cezalar terör suçlamasına dönüşmekte ve idamlarla sonuçlanabilmektedir.

4. ÇKP, zulümden kaçanları ve ailelerini de suçlu olarak görmekte ve ağır şekilde cezalandırmaktadır.

5. Dünya kamuoyunun bu haksızlıklara kayıtsız kalmamasını; Doğu Türkistan'da ÇKP'nin gerçekleştirdiği insanlık suçuna karşı tüm onurlu milletlerin yüksek sesle karşı durmasını talep ediyoruz.

Saygılarımızla

تۈركىيە يازغۇچىلار جەمىيەتى
شەرقىي تۈركىستان مۇھاكىمە يىغىنى باياناتنامەسى

مۇستەقىللىقى ئوسمانلى ئىمپېرىيەسى، چار روسىيە، ئەنگىلىيە تەرەپىدىن ئېتىراپ قىلىنغان ۋە 1878- يىلى مانجۇ چىڭ ئارمىيەسى تەرەپىدىن ئىشغال قىلىنغان كاشغەر دەۋلىتىنىڭ زېمىنى بولغان شەرقىي تۈركىستان، يەر يۈزىدىكى تۈرك تىللىق خەلقلەرنىڭ ھەم ئاتا ھەم ئانا يۇرتىدۇر. ئۇ تۈرك كۈلتۈرى ۋە مەدەنىيەتى تەرەققىي قىلغان ھەم گۈللەنگەن قەدىم يۇرتتۇر.

هون، كۆكتۈرك ۋە ئۇيغۇر خاقانلىقلارىدىن كېيىن ئىسلام دىنى بىلەن شەرەپلەنگەن بۇ جۇغراپىيەدە، قاراخانىلار، ئىدىقۇت، تىمۇرىيلار ۋە ياركەنت سەئىدىيە سۇلتانلىقلارى ھۆكۈم سۈرگەندۇر. ئۇنىڭ ئۈستىگە، شەرقىي تۈركىستاننىڭ جۇغراپىيەسى تۈرك- ئىسلام ئىلىم ۋە ئىرپانى بەرپا قىلىنغان، تۈركلەرنىڭ ئۆزگىچە ئىسلام چۈشەنچەسى ۋە ئىزاھلارىنىڭ ھەر جەھەتتە ئۆزىگە خاس ياشام شەكىللەرى بىلەن مۇجەسسەملەشىپ ئوتتۇرىغا چىققان بىر كۈلتۈر ۋە مەدەنىيەت ھاۋزاسىدۇر.

كۈچلۈك دەۋلەت ۋە مەدەنىيەت ئەنئەنەسى بولغان بۇ رايوننىڭ خەلقلەرى تاجاۋۇزچى ۋە ئىشغالچىلارغا قارشى كۈرەشتە چىڭ تۇرۇپ، ياقىن تارىختا شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيەتى (1933) ۋە شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيەتىدىن (1944) ئىبارەت ئىككى جۇمھۇرىيەتنى قۇردى. ئەمما، خەلقئارا ۋەزىيەت ۋە كۈچلۈك دۆلەتلەرنىڭ مەنپەئەتى تۈپەيلى، بۇ جۇمھۇرىيەتلەر رۇس ۋە خىتتاي مۇستەملىكەچىلەرنىڭ ھەمكارلىقى نەتىجەسىدە يوق قىلىندى. نەتىجەدە شەرقىي تۈركىستان 1949- يىلى ئۆكتەبىردە خىتتاي كوممۇنىست ئارمىيەسى تەرەپىدىن ئىشغال قىلىندى.

خىتتاي ئىشغالىيەتى (1949) ۋە ھاكىمىيەتىدىن (1955) كېيىن، شەرقىي تۈركىستانلىق مۇسۇلمان تۈركلەر خىتتاينىڭ زۇلۇمنى تەخمۇ بىۋاستە ھىس قىلىشقا باشلادى. زۇلۇمنىڭ زوراۋانلىق دەرىجەسى توختاماي ئاشتى ۋە كۆپ خىللاشىپ سىستىمالىق ھالغا كەلدى. خىتتاي كومۇنىستلارى تەرەپىدىن يۈرگۈزۈلگەن زۇلۇم ۋە ئاسسىمىلياتسىيە سىياسەتى، مىللەتچى خىتتايلارنىڭ (گومىنداڭ 1911-1949) بىئولوگىيەلىك يوقاتىشى بىلەن سېلىشتۇرغاندا، تەخمۇ ئاغىرلاشتى ۋە كۆپ خىللاشتى. بۇ تاجاۋۇزچىلىق جەريانى سوغۇق ئۇرۇش ئاخىرلاشقاندىن كېيىن بولۇپمۇ سوۋېت ئىتتىپاقى پارچالانغاندىن بۇيان تەخمۇ تىزلەشتى. 1994-يىلدىن باشلاپ، خىتتاي ھاكىمىيەتى خىتتاي ئاساسىي قانۇنى، تېرىتورىيەلىك ئاپتونومىيە قانۇنى، دىنىي ئېتىقاد قانۇنى ۋە تىل ۋە يېزىق ئىشلىتىش قانۇنى قاتارلىق قانۇن تۈزۈملەرنى پۈتۈنلەي دەگۈدەك ئىجرا قىلمادى. پەقەتلا قەغەزدە قالدى. ئۇيغۇرلارنىڭ

خىتتاي قانۇنلارىغا ئۇيغۇن بولغان ھەق تەلەپلەرىمۇ رەھىمسىزلەرچە ۋە قانلىق باستۇرۇلدى. بۇلاردىن مۇھىملارى: 1997- يىلى 2- ئايداكى غۇلجا چوڭ قىرغىنچىلىقى، 2009- يىلى 7- ئاينىڭ 5- كۈنى ئۈرۈمچىدە ئالىپ بارىلغان ۋە ئەينى ۋاقىتتاكى باش مىنىستىر ئەردوغان «ئىرقىي قىرغىنچىلىق» دەپ تەسۋىرلەگەن 5- ئىيۇل ئۈرۈمچى قىرغىنچىلىقى ۋە 2014- يىلى 7- ئاينىڭ 27- كۈندەكى ياركەنت ئېلىشقۇ قىرغىنچىلىقى... قاتارلىقلار.

خىتتاي 2016- يىلدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستاندا قۇرغان، سۈنئىي ھەمراھ ئارقىلىق سۈرەتكە ئالىنىپ ئىنكار قىلىنماس پاكىتقا ئايلانغان؛ لاگىر شاھىتلارى بىلەن گۇۋاھچىلار تەرەپىدىن دەلىللەنگەن يىغىۋېلىش لاگىرلارى ۋە شەرقىي تۈركىستانلىقلارنى يەر شارى تەمىنلەش زەنجىرى ئۈچۈن مەھسۇلات ئىشلەپچىقىرىدىغان زاۋۇتلاردا قۇل قىلىپ ئىشلەتكەنلىك پاكىتلارى دۇنيانى زىلزىلىگە كەلتۈردى. غەرب سىياسەتى ۋە تاراتقۇلارنىڭ باش سەھىپەلەرىدە ئۇرۇن ئالدى. تۈركىيەدە ياشايدىغان يۈزمىڭلىغان شەرقىي تۈركىستانلىقنىڭ تۇغقانلارى بۇ لاگىرلاردا ئەسىر مۇئامىلەسىگە دۇچار بولماقتا. شەرقىي تۈركىستانلىقلار پەقەت تۈركىيەنى ساياھەت قىلغانلىقى، تۇغقان يوقلاغانلىقى، تۈركىيەدە ئوقۇغانلىقى ياكى تۈركىيەدە تۇغقانلارى ياكى دوستلارى بولغانلىقى ئۈچۈنلا رەھىمسىزلەرچە جازالانماقتا. ھەتتا تۈرك دەۋلەتىنىڭ رەسمى ئوقۇش مۇكاپاتى (YTB تۈركىيە بۇرسۇ) بىلەن تۈركىيەدە ئوقۇغان ئەكرەم مەمەتكە ئوخشاش ئۇيغۇر ياشلار لاگىرلاردا قىيىن قىستاق بىلەن شەھىد قىلىندى. ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا كۆرگەنىمىزدەك، مەدىنە نازىمىنىڭ تۈركىيە پۇقراسى بولغان سىڭلىسى مەۋلۇدە تەخىچە بۇ لاگىرلاردا قاماغلىق. ئۇنىڭغا ئوخشاش يۈزلەگەن شەرقىي تۈركىستانلىق تۈركىيە پۇقراسى سودىگەرلەر ۋە زىيالىيلارنىڭ لاگىرلارغا قاماغلىق بولۇشى ۋە ھېچقانداق خەۋەر ئالىنالماسلىقى تۈركىيە جامائەتىنىڭ كۆڭلىنى يەتكۈچە زىدەلەمەكتە. بۇ مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتناشقان ئاكادىمىكلارنىڭ كۆپىنچەسىنىڭ ئاكا- ئۇكا، تۇغقانلارى بۇ ئىشكەنجە لاگىرلارىغا قامالغاندۇر.

شەرقىي تۈركىستان، تۈركىيە تارىخىنىڭ چوڭقۇر يىلتىزلارىغىچە ئۇزانغان مىللەت، دۆلەت بولۇش تەجرىبەلەرىنىڭ ئورتاقىدۇر. شۇنداقلا تۈرك مىللىي روھ ۋە ئېڭىنىڭ نامايەندەسىدۇر. شۇڭلاشقا، تۈركىيە ئۈچۈن، شەرقىي تۈركىستان مەسىلەسى پەقەتلا سىياسىي ۋە ئىنسانپەرۋەرلىك مەسىلەسى ئەمەستۇر. ئەڭ موھىمى ۋىجدانى ۋە ھىسسىي مەسىلەدۇر. شەرقىي تۈركىستان، تۈركىيەنىڭ مىللەت ۋە دەۋلەت ئۇيۇق دائىرەسىگە تارىخىي ۋە كۈلتۈرەل جەھەتتىن كىرگەندەكلا، سىياسىي جەھەتتىمۇ كىرمەكتەدۇر. شەرقىي تۈركىستانداكى ئىنسانىي تىراگىدىيە بۇ سەۋەپتىن تۈركىيە جامائەتچىلىكىنى ناھايەتى ياقىندان ئالاقەدار قىلماقتادۇر.

بارلىق مەلۇماتلار، خىتتاي كومپارتىيەسىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئاغىر «ئىرقىي قىرغىنچىلىق» جىنايەتى سادىر قىلىۋاتقانلىقىنى ئاشكارىلىماقتا. جازا لاگىرلارىدا كىشىلەر ئۆلتۈرۈلمەكتە، قاتتىق قىيىن قىستاققا ئالىنماقتا، مىللەتنى مىللەت قىلىدىغان قىممەت قاراشلارى رەھىمسىزلەرچە يوق قىلىنماقتا. جازا لاگىرلارىنىڭ سىرتىداكى كىشىلەرنىڭ ئائىلە

مەھرەمىيەتى ئاياق ئاستى قىلىنغان ھاقارەتلىك «قېرىنداش ئائىلە» سىياسەتى مۇسۇلمان ئۇيغۇرلارغا تەسۋىرلەگۈسىز «خىتتاي ئىشكەنجەسى» ياشاتماقتادۇر.

بۇ نوقتادا، خىتتاي يۈرگۈزىۋاتقان «ئىرقىي قىرغىنچىلىق» جىنايەتىنىڭ ئوچۇق، ئاشكارا شەكىلدە ئوتتۇرىغا قويۇلىشى، دۆلەتلەرنىڭ پارلامېنتلىرىدا، بولۇپمۇ تۈركىيە بۈيۈك مىللەت مەجلىسىدە كۈنتەرتىپكە كەلتۈرۈلۈپ، ئىرقىي قىرغىنچىلىق جىنايەتچىلەرىنىڭ خەلقئارا سوتلاردا سوتلىنىشىغا يول ئاچىلىشى كېرەك.

چۈنكى، شەرقىي تۈركىستانداكى زۇلۇم ۋە پاجىئەلەرگە ھېچقانداق بىر شەكىلدە سەل قارالماسلىقى ۋە «نورمال» قارالماسلىقى كېرەك. ئەگەر بۈگۈن شەرقىي تۈركىستانداكى بىنورمال ئەھۋال نورماللاشتۇرۇلسا، ئەتە باشقا دۆلەت ۋە جەمئىيەتلەردە ئوخشاش ئەھۋالنىڭ نورماللاشىشىغا يول ئاچىپ بەرىلگەن بولىدۇ.

تۈرك ۋە ئىسلام دۇنياسى جامائەتچىلىكىنىڭ شەرقىي تۈركىستانداكى ئىنسانىي پاجىئە ۋە زۇلۇمغا سۈكۈت قىلىشى ۋە پەرۋاسىزلىقىنى ئەسلا قوبۇل قىلغىلى بولمايدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن، تۈركىيەدىن باشلاپ پۈتۈن دۇنياغا كەڭەيىدىغان، شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بەرگەن ئىنسانىي پاجىئەگە قارشى كوللىكتىپ، مۇۋاپىق، كەڭ كۆلەملىك ۋە ئۈزلۈكسىز قارشىلىق كۆرسەتىش پائالىيەتلەرىنى ئالىپ بارىش كېرەك.

ئىنسانىيەتنىڭ ئىززەت- ھۆرمەتىنى ئېتىبارغا ئالمايدىغان ھەر قانداق سىياسەت مەڭگۈلۈك بولمايدۇ ۋە چوقۇم مەغلۇپ بولىدۇ. ئەنئەنەگە ئىنتايىن ئامراقلىقى بىلىنگەن خىتتايلارنىڭ تارىخىدا بىرلىكتە ياشاشنى تەرغىپ قىلىدىغان كۇڭزى، لاۋزى ۋە مېڭزى قاتارلىق بۈيۈك پەيلاسوپلارى بار ئىدى. خىتتاي يەرشارىلاشقان (گلوباللاشقان) چاغداش دۇنيادا، يۈكسەلگەن، مەدەنىي دۇنيادا قوبۇل قىلىنغان قىممەت قاراشلارنىمۇ دىققەتكە ئالىشنى بىلىشى كېرەك: كىشىلىك ھوقۇققا ھۆرمەت قىلىشنى، ئۆزگىلەرگە كەڭ قورساق بولۇشنى ۋە پەرقلەردىن مول‌لۇق شەكىللەندۈرۈشنى، قالاق ئادەت ۋە ئەنئەنەلەرنى ئۆزگەرتىشنى ھەم بىلىشى كېرەك. مۇشۇنداق ھالەتنى شەكىللەندۈرەلىسە، دۇنيادا ھۈرمەتكە سازاۋەر بولىدۇ. ئۇ خىل ھالەت ھەم خىتتايغا، ھەم شەرقىي تۈركىستانغا پايدىلىقتۇر.

شەرقىي تۈركىستاننىڭ تىنچلىقى ۋە خاتىرجەملىكىنى بۇزىدىغان، شەرقىي تۈركىستانداكى تۈرك-ئىسلام كىملىكىنى، نوپۇسىنى ۋە نۇپۇزىنى يوق قىلىشقا تىرىشقان خىتتاينىڭ، شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ قانداشى ۋە دىنداشى بولغان تۈرك- ئىسلام دۇنياسىدا ھەر جەھەتتىن مۇۋەپپەقىيەت قازانىشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەستۇر.

مۇھاكىمە يىغىنىمىزدا، بۇلارنىڭ ھەممەسىنى نەزەردە تۇتۇپ جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيەتىگە تۆۋەندەكىدەك مەزمۇندا چاقىرىق قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، تۈركىيە جۇمھۇرىيەتى دەۋلەتىمىزگە، ئالاقىدار ئورگان ۋە تەشكىلاتلارغا قارىتا تەۋسىيە، تەلەپلەرىمىزنىمۇ تۆۋەندەكىچە ئوتتۇرىغا قويىدى:

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيەتىگە چاقىرىقىمىز:

1. ئالدى بىلەن، جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيەتى ئۇيغۇر تۈركلەرنى «دۈشمەن مىللەت» دەپ قارايدىغان خاتا سىياسەتىدىن ۋاز كەچىشى كەرەك. خىتتاي بۇ خاتا سىياسەتىنىڭ تۈرك، ئىسلام دۇنياسىدا ۋە غەرب دۇنياسىدا ياقىن ۋە يىراق كەلگۈسىدە ئۆزى ئۈچۈن ئەكىلىدىغان يامان ئاقىۋەتلەرنى ھەر جەھەتى بىلەن ياخشى ھىسابلاپ چىقىشى كەرەك.

2. جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيەتى شەرقىي تۈركىستاندا قۇرغان بارلىق جازا لاگىرلارنى دەرھال تاقاپ، ئەسىر ئالغان مىليونلاغان مۇسۇلمان تۈركلەرنى قويۇپ بەرىشى كەرەك. بۇ قىلمىشلار بىلەن ئىنسانىي تىراگىدىيەگە سەۋەپ بولغان كىشىلەرنى كىم بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر ھەم دۆلەتلىك ھەم خەلقئارالىق ئەدلىيە ئورگانلارىنىڭ ئالدىغا چىقارىشى كەرەك. بۇنىڭدىن باشقا، بارلىق زىيانكەشلىككە ئۇچراغۇچىلارنىڭ زىيانلارنى تۆلەش ئۈچۈن ھەم مەنىۋىي ھەم ماددىي تۆلەم تۆلەشى كەرەك.

3. ئائىلە مەھرەمىيەتىنى تامامەن ئاياق ئاستى قىلغان ئاتالمىش «قېرىنداش ئائىلە» سىياسەتىنى ۋە مۇسۇلمان تۈرك قىزلارنى ئۇلارنىڭ رازىلىقىسىز خىتتايلار بىلەن توي قىلىشقا زورلايدىغان سىياسەتلەرنى دەرھال بىكار قىلىشى كەرەك.

4. ئائىلەسىدىن ئايرىۋېتىلگەن يۈزمىڭلاغان نارەسىدە بالىلار دەرھال ئائىلەسىدەكىلەرگە قايتۇرۇپ بەرىلىشى، «ئائىلە بىرلىكى» كاپالەتكە ئىگە قىلىنىشى كەرەك.

5. 2007- يىلىدىن باشلاپ يولغا قويۇلغان «قۇل ئىشچى» ۋە «مەجبۇرىي ئەمگەك» سىياسەتلەرنى دەرھال توختىتىش، ئۇلارنىڭ زىيانلارى ماددى ۋە مەنىۋىي جەھەتتىن تۆلەنىشى كەرەك.

6. تۈركىيە باشتا خىتتاينىڭ دىپلوماتىك مۇناسىۋەتى بولغان بارلىق دۆلەتلەردە ياشايدىغان شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ تۆت يىلدىن بۇيان زوراۋانلىق بىلەن تارتىۋېلىنغان يۇرتىداكى ئائىلە ئەزالارى ۋە تۇغقانلارى بىلەن ئەركىن ئالاقە قىلىش ھوقۇقى ئەسلىگە كەلتۈرۈلۈشى ۋە تۇغقان يوقلاشىغا رۇخسەت قىلىنىشى كەرەك.

7. نەچچە يىل ئىلگىرى تۈركىيە دۆلەتىگە ۋەدە قىلىنغان، تۈركىيەنىڭ مۇستەقىل تۈرك ۋەكىللەر ئۆمىكىنى شەرقىي تۈركىستانغا بارىپ كۆزىتىش ۋە تەكشۈرۈش تەكلىپى دەرھال ئەمىلىيلەشتۈرۈشى كەرەك.

8. تۈركىيە بىلەن شەرقىي تۈركىستان ئاراسىدا بىۋاستە ھاۋا قاتناش يولىنىڭ ئاچىلىشى، ئىككى قارىنداش خەلقنىڭ ئەركىن ئازادە كۈلتۈرەل ئالاقە ۋە ساياھەت قىلىشلارىغا ئاسانلىق تۇغدۇرۇلۇشى كەرەك.

9. ئاساسەن تۈرك، ئىسلام رايونىدا يولغا قويۇلۇشى پىلانلانغان خىتتاي چۈشىنىڭ ئەمەلىي شەكلى بولغان «بىر بەلۋاغ بىر يول» تۈرىنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىپ - قازىنالماسلىقى، تۈرك ئىسلام دۇنياسىنىڭ قانچىلىك «ئاكتىپ» رول ئوينايدىغانلىقى ۋە قانچەلىك تۆھپە قوشۇشىغا باغلىق ئىكەنلىكى ئېنىق تۇرسا، ئۇلارنىڭ قانداشلىرى ۋە دىنداشلىرىغا راۋا كۆرۈلگەن دۈشمەنلىك ۋە ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ، خىتتايغا بولغان «سەلبىي» پوزىتسىيە ۋە تونۇشنى تەخمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇپ ئىزچىل ۋە ئۇنۇتۇلماس قىلىۋېتىدىغانلىقى ياخشى تونۇپ يەتىلىشى كېرەك.

تۈركىيە جۇمھۇرىيەتى دەۋلەتى ۋە مۇناسىۋەتلىك ئورگانلاردىن كۈتۈش ۋە تەلەپلەر:

1. دەۋلەتىمىز «يېڭىدىن ئاسىيا» تەشەببۇسى يولىدا تەرەققىي قىلدۇرۇۋاتقان خىتتاي سىياسەتىنى كۆزدىن كەچۈرۈشى كېرەك. شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بېرىۋاتقانلارغا پەرۋا قىلمايدىغان، نەتىجىسىز، تىجارەت مەقسەتلىك سىياسەتلەردىن دەرھال ۋاز كېچىشى؛ ئىنسانپەرۋەرلىكنى، ئۆزىنىڭ غوللۇق مەدەنىيەتىنى ۋە كۆڭۈل جۇغراپىيەسىنىڭ مەنپەئەتىنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويغان سىياسەتلەرنى تەرەققىي قىلدۇرۇشى كېرەك. شۇنىڭغا ئۇيغۇن ئىختىساسلىق خادىملارنى، رايونغا مۇناسىۋەتلىك مۇتەخەسسىسلەرنى تەربىيەلەيدىغان ئورگانلارنى يېڭىدىن قۇرۇپ چىقىش، مەۋجۇتلارنى مۇشۇ مەقسەتتە قايتا كۆزدىن كەچۈرۈپ رەتكە سالىشى كېرەك.
2. مۇسۇلمانلار دۇنياسىدا ئالاھىدە ئورۇنغا ئىگە بولغان تۈركىيەنىڭ، شەرقىي تۈركىستان مەسىلەسىگە ئىشەنچ ۋە سەمىمىيەت بىلەن ئىگە چىقماقى، باشتا ئىسلام كېڭەشى تەشكىلاتىغا، ئىسلام دۇنياسىغا ۋە ئەزاسى بولغان بارلىق تەشكىلاتلارغا شەرقىي تۈركىستان ۋەزىيەتىنى، ئەھۋالىنى چۈشەندۈرۈشى لازىمدۇر.
3. جۇمھۇرباشقانلىقى ۋەيا مۇناسىۋەتلىك مىنىستىرلىكلەر قارماقىدا ساھە مۇتەخەسسىسلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان شەرقىي تۈركىستان ئىشخاناسى تەسىس قىلىشى زۆرۈردۇر.
4. «تۈركىيە بۈيۈك مىللەت مەجلىسى»دە شەرقىي تۈركىستان مەسىلەسىنى مۇزاكىرە قىلىش ئۈچۈن ئالاھىدە يىغىن چاقىرىلىش كەرەك.
5. ئۈچ مىليوندىن ئارتۇق ئادەم قامالغان ئاتالمىش «كەسپىي تەربىيەلەش مەركەزلىرى»نى دەرھال تاقاش ھەققىدە دۆلەت ۋە خەلق تەرەپىدىن چاقىرىق قىلىنىشى، سەپەربەرلىك قىلىنىشى لازىم.

6. خەلقئارالىق مۇستەقىل كۆزىتىش- تەكشۈرۈش گۇرۇپپاسىنىڭ رايونغا بارىشىنى تەلەپ قىلغان ب د ت ۋە باشقا ئالاقىدار خەلقئارالىق ئورگانلار ۋە دۆلەتلەر بىلەن ئاكتىپ ھەمكارلىق ئورناتىش كېرەك.

7. شەرقىي تۈركىستاندا داۋام قىلىۋاتقان خىتتاينىڭ مىللىي ۋە كۈلتۈرەل قىرغىنچىلىقىنى توختاتىشنى چاقىرغان دۆلەتلەر بىلەن ھەمكارلىق ئورناتىش كېرەك. كۈچلۈك خەلقئارا جامائەت پىكرىنىڭ شەكىللىنىشىگە تۆھپە قوشۇش ئۈچۈن، شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسىدە تەخمۇ ئاكتىپ ۋە ھەل قىلغۇچ «رول» ئويناشى كېرەك.

8. ئائىلە مەھرەمىيىتىنى ئاياق ئاستى قىلغان ئاتالمىش «قېرىنداش ئائىلە» سىياسىتىنى ۋە ئۇيغۇر تۈرك قىزلارنى خىتتاي ئەرلەرى بىلەن توي قىلىشقا مەجبۇرلايدىغان قىلمىشلارنى توختىتىش ئۈچۈن جىددىي چاقىرىق قىلىش ۋە تەدبىر قوللىنىش كېرەك.

9. بارلىق سىياسىي پارتىيەلەر شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە خەۋەردار بولۇشقا ۋە ھەرىكەت قوللىنىشقا تەييار تۇرۇشى كېرەك. شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسىنى پارتىيەلەر ئۈستى مىللىي مەسىلە دەپ تونۇش، ئىنسانىي پاجىئە دەپ قاراش ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن مۇئامىلە قىلىش كېرەك.

10. تۈركىيە تاراتقۇلارى ھايات-ماماتلىق گىرداۋىدا جان تالىشىۋاتقان، خەلقئارا جەمئىيەت ۋە تاراتقۇلاردا «ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ قۇربانلارى» دەپ قارىلىۋاتقان شەرقىي تۈركىستانلىق ئۇيغۇرلارنىڭ دەرتلەرىنى ۋە مەسىلەلەرىنى تەپسىلىي شەكىلدە بارلىق سۇپىلاردا كۈنتەرتىپتە تۇتۇش كېرەك.

11. شەرقىي تۈركىستاننىڭ جۇغراپىيەلىك ئورنى، تارىخى، مەدەنىيەتى ۋە مەۋجۇت مەسىلەلەرى مائارىپ مىنىستىرلىكىنىڭ دەرسلىك پروگراملارىغا كىرگۈزۈلۈشى كېرەك. ئوقۇتۇش جەريانىدا شەرقىي تۈركىستاننىڭ كۈلتۈرىمىز ۋە مەدەنىيەتىمىزدەكى ئورنى ۋە مۇھىملىقىغا تەخمۇ كۆپ ئورۇن بېرىلىشى كېرەك.

12. شەرقىي تۈركىستانداكى ۋەقەلەرنى كۆزىتىش ۋە تەپسىلى دوكلات تەييارلاش ئۈچۈن تۈركىيە خىتتايغا مۇستەقىل مۇتەخەسسىسلەر ئۆمىكى ئەۋەتىشى لازىم.

13. تۈركىيە جۇمھۇرىيەتى، دىئاسپورادا شەرقىي تۈركىستان كۈرەشىدەكى سىيئىستىمالنىڭ ئالدىنى ئالىش ۋە شەرقىي تۈركىستان كۈرەشىنى تەخمۇ مەزمۇت قەدەم بىلەن ئىلگىرلەتىش ئۈچۈن، تۈركىيە جۇمھۇرىيەتىنىڭ مۇناسىۋەتلىك ئورگانلارى بىلەن ماسلاشىپ ئىشلەيدىغان يۇقىرى دەرىجەلىك بىر ئۈست تەشكىلاتنىڭ قۇرۇلۇشىغا ياردەم قىلىش ۋە ئۇنىڭغا رەھبەرلىك قىلىشى كېرەك.

14. تۈركىيەدە شەرقىي تۈركىستاننى ھەرقايسى ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ كۈنتەرتىپلەرىدە ئىزچىل تۇتۇپ تۇرۇش ئۈچۈن، ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىلەن ھەمكارلاشىپ بىر شەرقىي تۈركىستان سۇپىسى قۇرۇپ چىقىش كېرەك.

15. شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈلۈۋاتقان كۇلتۇرەل قىرغىنچىلىق جەريانىدا يوقالىش گىردابىغا بارىپ قالغان ھۈنەر-سەنئەت، بىناكارلىق، فولكلور، ئەدەبىيات ۋە كۇلتۇر ئەندىزەلەرىنى تۈركىيە تۈركچەسىدە خاتىرىلەش، جانلاندۇرۇش ئۈچۈن مۇناسىۋەتلىك دەۋلەت ئورۇنلارى ۋە ئاممىۋى تەشكىلاتلار ئېھتىياچلىق كۈچ ۋە مەبلەغ ئايرىش ۋە بۇ جەھەتتە ئىلمىي تەتقىقاتلار ئالىپ بارىش كەرەك.

16. شەرقىي تۈركىستان مەسىلەسىنىڭ تونۇلىشى ئۈچۈن، يەرلىك ھۆكۈمەتلەرمى (بەلەدىيەلەرمۇ) بۇ جەريانغا قاتناشىشى كەرەك.

دۇنيا جامائەتچىلىكىگە قاراتا چاقىرىق:

1. مەدەنىي دۇنيانىڭ ئاساسىي قىممەت قاراشى بولغان كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئەركىنلىك، شەرقىي تۈركىستاندا خىتتاي كومپارتىيەسى تەرەپىدىن ئەڭ ئاغىر دەخلى- تەرۇزغا ئۇچرادى.
2. شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ئەڭ نىگىزلىك ھەققى بولغان ياشاش ھوقۇقى خەتەر ئىچىدە. مال-مۈلۈك ھوقۇقى پۈتۈنلەي تارتىۋېلىندى. پىكىر ئەركىنلىكى، دىن ۋە ۋىجدان ئەركىنلىكى قاتارلىق ئىنسانلارنىڭ ئاساسىي ئەركىنلىكلەرى بوغۇپ قويۇلدى.
3. شەرقىي تۈركىستاندا دىموكراتىك تەلەپلەر جىنايەت دەپ قارىلىپ ئەڭ ئاغىر جازاغا ئۇچراۋاتىدۇ، بەزىلەرى تېرورلۇققا چاتىلىپ ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنماقتا.
4. خىتتاي كومپارتىيەسى يەنە زىيانكەشلىكتىن قاچقانلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلە-تاۋابىئاتلارىنىمۇ جىنايەتچى دەپ قارايدۇ ۋە ئۇلارنى قاتتىق جازالاۋاتىدۇ.
5. دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ بۇ ئادالەتسىزلىكلەرگە پەرۋاسىز قالماسلىقىنى، بارلىق شان-شەرەپلىك خەلقلەرنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا خىتتاي كومپارتىيەسى تەرەپىدىن يۈرگۈزۈلۈۋاتقان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرگە يۇقىرى ۋە قەتئىي ئاۋازدا قارشى تۇرۇشنى تەلەپ قىلىمىز.

ھۆرمەت بىلەن

土耳其作家协会

东突厥斯坦研讨会最后宣言

1878 年被满清军队侵略占领的喀什噶里亚国作为一个被奥斯曼帝国、沙俄和大英帝国承认其独立的国家，国土涵盖今日东突厥斯坦全境。东突厥斯坦是全世界突厥语民族之发祥地和故乡，是突厥文化走向发展和繁荣的古老土地。经古老匈奴、突厥和回鹘之后，被伊斯兰洗礼的这篇福地，又经历了喀喇汗，高昌，帖木儿和叶尔羌汗国之统治。此外，突厥伊斯兰文明是在突厥斯坦突厥人将伊斯兰原则与自己独特的文化结合并发展而来的一个思想文化体系、生活方式。因此、东突厥斯坦是突厥伊斯兰文明融汇和发展的圣地。

拥有深厚国家和文化传统的东突厥斯坦人民，从不屈服于侵略者的占领，一直就在前赴后继进行反抗。进入近现代以后，先后建立了东突厥斯坦伊斯兰共和国（1933）和东突厥斯坦共和国（1944）两个现代共和国。然而，因当时的国际大环境和列强的利益追求等原因，共和国被苏联和中国合谋占领瓜分，东突厥斯坦，于 1949 年再一次被中国军队所占领。

穆斯林突厥人被中共占领（1949）和统治（1955）以后，开始更加深刻地体会到中国侵略者的压迫和迫害。随着时间的推移，中共之迫害日趋加重，迫害无处不在，成为系统性政策性迫害。中共针对东突厥斯坦的压迫和同化政策与中华民国统治时期（1911- 1949）的单一肉体消灭相比，更为残酷和残暴。随着冷战结束和苏联解体之后民族压迫的进程加快。从那时起，中国宪法、民族区域自治法、宗教信仰条例和语言文字条例等法律法规在中共政权统治下的东突厥斯坦成为一纸空文。维吾尔人所有在中国法律框架内进行的维权活动或诉求都遭到残酷和血腥的镇压。其中最为突出的是 1997 年的伊宁屠杀，2009 年 7 月 5 日发生的，被时任总理的埃尔多安称之为“几乎是种族灭绝”的 7·5 大屠杀和 2014 年 7 月 27 日莎车艾力西湖镇发生的大屠杀。

2016 年之后中国政府在东突厥斯坦建立了数千个集中营，通过卫星图像记录收集、目击者的证言证词，使真相大白；为全球供应链提供廉价产品而强迫东突厥斯坦的维吾尔人做奴工的相关事实震惊了世界舆论，尤其在西方媒体和政界占据了首位。在土耳其生活的上十万东突厥斯坦人的亲属仍被关押在这些集中营里并受苦受难，其原因仅仅是因为来过土耳其旅游探亲，在土耳其读书，或因土耳其有亲属等。甚至，获得土耳其国家奖学金来土耳其上学的艾克热米•麦麦提（Ekrem MEHMET） 等年轻人在集中营里活活折磨而死。在社交媒体上广泛流传，人人皆知的麦迪娜•纳兹米（Medine NAZİMİ）的妹妹 Mevlüde 拥有土耳其国籍的情况下仍被关押在这些集中营里。像她一样拥有土耳其国籍的情况下依然关押在集中营的土耳其国籍的东突厥斯坦人已有上百人，其中不乏有商人和知识分子，至今得不到他们任何的消息，土耳其舆论也对此愤愤不平。参加此次研讨会的大部分维吾尔学者之兄弟姐妹和亲属也正被关押在这些酷刑营中。

东突厥斯坦与土耳其有着深厚的历史溯源，也是土耳其突厥作为统一民族和国家意识传统的诞生和孕育之地。因此，对土耳其而言，东突厥斯坦议题不仅是政治和人道主义问题，更是血浓于水的民族感情问题。东突厥斯坦，以渊源流长的历史和文化进入土耳其民众和国家的视野一样，政治上的影响力也在与日俱增。东突厥斯坦发生的人间悲剧也随之深深地影响着土耳其舆论。所有的证据指向中共在东突厥斯坦犯下严重的“种族灭绝罪”。此时时刻，中共在集中营里杀人，实施惨无人道的酷刑，无情地摧毁着一个民族仅存文化独特性。集中营外，摧毁家庭道德荣誉和隐私的“结对认亲”政策让东突厥斯坦的穆斯林经历着一场难以形容的“中国酷刑”。

在此议题上，中国犯下的并仍在实施的“种族灭绝”罪行我们应毫不隐讳地指出，同时提上各国议会，特别是土耳其大国民议会的议事日程，以便为那些犯下种族灭绝罪行的肇事者在国际法庭上受审开辟道路。

因为，在东突厥斯坦发生的迫害和悲剧不能以任何方式正常化，掩饰或掩盖。如果今日那里的异常情况正常化，则明日其他国家和地区的悲剧也同样能正常化来掩饰。

突厥和伊斯兰世界对东突厥斯坦发生的压迫和人类悲剧保持沉默，表现出漠不关心的态度是绝对不能接受的。为此，在以土耳其为首的世界范围内，开展一场反对东突厥斯坦发生的人类悲剧的，集体的、各国同时的、合法的持续性反抗运动。

任何一个不能维护人类尊严和荣誉的政策都不会持续太久，其结局注定是失败的。以崇尚传统为傲的中国，历史上有过孔子，老子，墨子等大哲人开创和平相处，共存共荣的历史实践。中国政府应明白如何从全球化时代不断上升的价值观中收益并提升自己，尊重人权，宽容对待异己，应该知道文化多样性带来的纷呈，取中国传统文化之精粹，去其之糟粕。只有这样才能对中国和东突厥斯坦都有好处。

一个扰乱和破坏东突厥斯坦和平与安宁，企图磨灭在东突厥斯坦主导的伊斯兰- 突厥身份和穆斯林人口为宗旨的中国，是根本无法在与东突厥斯坦有着千丝万缕联系的伊斯兰- 突厥世界获得支持。

本次研讨会参与的专家学者以及社会活动家们，理性考虑以上所有问题，现向中华人民共和国呼吁以下事项。同时，向土耳其共和国有关机构和组织提出以下建议和期待：

向中华人民共和国的呼吁：

1. 首先，中华人民共和国应抛弃把维吾尔人视为“敌对民族”的错误政策。中国政府应全面，认真地思考这种政策近期和将来在伊斯兰-突厥世界，西方世界将会给自己带来前所未有的恶果。
2. 中华人民共和国应立即关闭在东突厥斯坦建立的所有集中营，必须释放监禁在这些集中营里的穆斯林突厥人。制定和实施暴政的、导致悲剧发生的肇事者，不论其身份地位，都应该在国内和国际法庭接受审判。并且，给所有的受害者进行物质和精神上的赔偿，减轻受害者的痛苦和不满。
3. 立刻停止摧毁家庭道德荣誉和隐私的“结对认亲”政策，立即结束以威逼利诱的方式让穆斯林突厥女性与中国人通婚的做法。
4. 数十万强行与家庭分离的儿童应尽快与他/她们的家人团聚。
5. 从 2007 年开始实施的“奴工”和“强迫劳动”政策应立即停止、尽快给他们物质和精神上的赔偿。
6. 生活在与中国拥有外交关系的所有国家，尤其是生活在土耳其的东突厥斯坦人与其家人自由通信联络的权利已有四年被中国政府剥夺，而这些权利理应得到恢复，同时，立即允许他们回家乡探亲。
7. 几年前中国政府高层向土耳其政府要求派土耳其独立代表团前往东突厥斯坦进行实地考察和调研的承诺应尽早兑现。
8. 允许土耳其与东突厥斯坦之间有直达航线； 应为两个兄弟人们之间的自由文化来往和旅游访问提供便利。

9. 众所周知，作为中国梦的实践一带一路项目项设想在突厥-伊斯兰地区实施，其成功与否在很大程度上取决于突厥-伊斯兰世界的“积极”贡献与配合。为此、中国政府需要明白，他们对东突厥斯坦人的敌意和种族灭绝罪行，只能让这些与东突厥斯坦人同种同宗的国家和地区人们对中国的“消极”的态度和看法有增无减，持续很久。

我们对土耳其共和国相关部门的期望及要求：

1. 土耳其应重新审视“重归亚洲”为轴心制定的中国政策。应该放弃以贸易为基础，无视东突厥斯坦发生的人权悲剧的，得不到结果的中国政策。制定人道主义、优良传统和同胞同种利益为优先的对华政策。为此，应设立面向该地区专业人才培养的机构，对现有的机构进行重新审视。
2. 土耳其作为穆斯林世界占有独特地位的国家，需要诚信和虔诚的对待东突厥斯坦问题。把东突厥斯坦的情况通报给伊斯兰合作组织为首的相关组织和伊斯兰国家。
3. 总统府或相关部委下属应今早设立由专家组成的东突厥斯坦办公室。
4. 土耳其大国民议会应召开特别会议专门讨论东突厥斯坦议题。
5. 土耳其在国家和民众的层面紧急呼吁关闭所谓“职业技能培训中心”并要求释放里面被关押的，数量超过三百万的在押人员。
6. 提出委派独立考察团前往东突厥斯坦进行考察的联合国，相关国际组织和各国政府需积极开展紧密合作关系。
7. 应与呼吁中国停止在东突厥斯坦的种族和文化灭绝的国家建立合作关系；东突厥斯坦问题上为了形成强大的国际舆论，努力发挥更加决定性作用。
8. 紧急向中国政府呼吁，立刻停止摧毁家庭道德荣誉和隐私的“结对认亲”政策和强行维吾尔突厥女性与汉人男性通婚的做法。
9. 所有土耳其政党在东突厥斯坦问题上加深了解并准备采取行动。东突厥斯坦问题上应形成超越政党的做法，把它看做国家级问题，乃至提升人类悲剧的共识层面并以此来采取相应的措施。
10. 土耳其媒体应努力把处于生死存亡的，被国际社会和媒体上称为“种族灭绝受害者”的东突厥斯坦人之苦难和面临的困境在所有的平台上有力的方式公之于众。
11. 作为突厥人的发源地-东突厥斯坦的历史，文化和经历的苦难应纳入到教育部制定的课程当中。在教育教学过程中以更多的篇幅介绍东突厥斯坦文化在我们突厥文明中的地位和重要性。
12. 土耳其应再三要求、施压中方接受土耳其委派独立的调查团去中国，在东突厥斯坦当地进行实地考察并形成报告一事。
13. 为海外东突厥斯坦运动的健康发展，防止海外东突厥斯坦运动被滥用，与土耳其共和国相关部门协调工作，应支持和领导建立一个代表全东突厥斯坦人的上层权威组织。
14. 为了让东突厥斯坦问题更多的纳入到民间社会的议程，土耳其的非政府组织应形成一个东突厥斯坦公共平台。

15. 在东突厥斯坦文化灭绝过程中濒临消失的手工艺、建筑、民俗、语言、文学等文化模式理应得到保护，为此土耳其的相关政府机关和非政府组织分配必要的资源将其引入到土耳其语，并在这方面增加学术研究。

16. 为了更加凸显东突厥斯坦问题的重要性和广泛性各地方政府应参与其中。

向全世界呼吁：

1. 人权和自由是文明世界的最基本的价值观，这些权利在东突厥斯坦被中共侵犯得最为严重。
2. 东突厥斯坦人民的最基本生命权正受到威胁；财产权完全被剥夺。言论自由，宗教信仰自由和有尊严地生活的自由已被禁止。
3. 在东突厥斯坦最基本的诉求被视为犯罪并受到严厉的惩罚；有时，这些指控与恐怖主义挂钩导致受害者处决。
4. 中共把逃避迫害的人和他们的家属视为罪犯并把他们严厉惩罚。
5. 全世界民众不应该对这些不公无动于衷；我们要求所有有荣誉感的人民和国家大声反对中共在东突厥斯坦犯下的反人类罪行。

真摯地

FINAL DECLARATION

East Turkestan, occupied by the Manchu-Qing armies in 1878 at a time when its independence was recognized by the Ottoman Empire, Tsarist Russia and England, is an ancestral homeland for all Turkish-speaking people in the world. It is the oldest homeland where Turkish culture and civilization flourished. The Karahan, Idikut, Timorese, Yarkand Saidiya Sultanates ruled over centuries in this territory which was introduced to Islam after the Hun, Kök Turks and Uyghur khanates. Moreover, the territory of East Turkestan has been a cradle of culture and civilization where Turkish-Islamic science and wisdom developed, and Turks' unique Islamic understanding and interpretations have manifested themselves in a unique and encompassing way.

The people of East Turkestan, who have had a long state experience and civilization background, resisted invasions and occupations for centuries and established their own states twice during the modern era: The Islamic Republic of East Turkestan (1933) and the Republic of East Turkistan (1944). However, in line with the global conditions and the interests of other states, East Turkestan, the homeland of republics, was divided as a result of the cooperation of the Russian and Chinese colonizers. The territory was occupied by the Chinese communist armies in October 1949.

With the 1949 CCP occupation and its subsequent administration in 1955, Muslim Turks of East Turkestan were exposed to diverse, systematic oppression of China, and the degree of violence and tyranny has increased constantly. The persecution and assimilation perpetrated by the CCP has been even much more profound and multifarious in comparison to the biological extermination of Nationalist China (1911-1949). And, this aggression has accelerated more and more since the end of the cold war and the dissolution of the USSR, when the CCP regime has left the Chinese constitution as well as the laws regulating and protecting Uighurs' autonomy, religious freedom, their own language use and writing aside almost completely. Their every single attempt to pursue and practice such rights within the framework of Chinese laws has been violently and bloodily suppressed. Examples for such brutalities from Chinese side include the February 1997 Gulca Massacre, the brutal actions that took place in Urumqi on July 5, 2009 and were referred by Erdogan, the then prime minister of Turkey, as "almost a genocide", and the Yarkand-Ilishku massacres of July 27, 2014.

As documented by satellite images and evidenced by live witnesses, thousands of concentration camps have been built by China in East Turkestan after 2016, and the people of East Turkestan have had to work as slave, forced laborers in factories producing goods for global supply chains, a fact which has shaken the world public opinion and attracted attention and visibility in Western politics and media as well. It is known that the relatives of East Turkestan Uighurs living in Turkey, whose number exceeds one hundred thousand, are also kept in such camps. The Uighurs of East Turkistan are punished ruthlessly just because they visit, study or have any relatives or friends in Turkey. Even young individuals, such as Ekrem Mehmet who came to Turkey as a YTB scholarship student, were tortured and martyred in those camps. Mevluede, a Turkish citizen and sister of Medina Nazimi who is known internationally for her social media activism, is still imprisoned in these camps. Like her, hundreds of other Turkish citizens of East Turkestan origin are imprisoned in the camps and no news from them has been heard, a fact deeply hurting the public conscience in Turkey. The siblings and relatives of most of the academics participating in this workshop are reported to be imprisoned in those concentration camps as well.

Turkey's experience of being a nation and a state is deeply rooted in East Turkestan which is also the manifestation of the awareness and spirit of "us". Therefore, the East Turkestan issue, for Turkey, is a political, humanitarian as well as a sentimental one. East Turkestan is part of Turkey's scope from national and historical as well as cultural and political perspectives. In this regard, the human tragedy in East Turkestan is of great interest to the Turkish public.

All data reveal that the CCP is indeed committing a serious, "genocide" crime in East Turkestan. In those concentration camps, people are killed, tortured severely, and the cultural values that define and unite Uighurs as a nation are destroyed ruthlessly. Also, an indescribable, unnamable tyranny is experienced by Muslims outside the camps in the form of what is called with the "Foster Family" practice which destroys Uighurs' family privacy and cultural specificities entirely.

At this point, the "genocide" crime that China has committed and continues to commit to this day needs to gain visibility and be brought to the agenda in state parliaments, especially in the Grand National Assembly of Turkey. Also, the floor should be opened for the perpetrators of genocides to be tried in international courts.

The persecution and tragedy in East Turkestan cannot be seen normal and should not be normalized in any way. If today there this inhumane situation gets normalized, further tragedies and atrocities in other parts of the world would occur tomorrow.

It is also inconceivable and unacceptable for the Turks and Muslims around the world to remain silent and indifferent to the tragedy and oppression going on in East Turkestan. To this end, a collective, reasonable, widespread and continuous reaction should be initiated against the human tragedy there, starting from Turkey and spreading to the whole world.

Any policy which violates human dignity and honor is doomed to fail. The Chinese history and its old cultural tradition has seen many great philosophers, such as Confucius, Laozi and Mozi who put forth and defended the virtue of living together despite differences. China must acknowledge and benefit from the rising values of the age in our globalizing world, seek ways to follow its traditions that respect human rights, remain tolerant to other ethnicities, and appreciate the virtue in living together with our differences. Both China and East Turkestan will together benefit from this kind of attitude.

It is inconceivable for China to prosper in Turkic and Muslim majority societies that share the common ancestral roots and same religion with the people of East Turkestan as long as the unrest and atrocities continue there.

With all these in mind, this workshop makes an open call to the People's Republic of China (PRC) as follows. Also, our suggestions and demands requested by the Republic of Turkey and related institutions and organizations are listed below:

To the People's Republic of China:

1. First of all, the PRC should abandon its policy of positioning the Uighur Turks as "the enemy of state". It should consider the adverse, grave consequences of this mistaken policy for China especially in the Turkish and Muslim populated parts of the world as well as in the West.

2. The PRC should immediately lock all the concentration camps and release the imprisoned millions of Muslim Turks in East Turkestan. The perpetrators are to be tried in both national and international courts. In addition, material and non-pecuniary losses of all victims must be compensated.

3. The so-called "foster family" practice, destroying family privacy and encouraging Muslim girls to marry non-Muslim Chinese people without their consent, must be terminated as soon as possible.

4. Hundreds of thousands of children taken from their families should reunite with their families as soon as possible.

5. The "slave labor" and "forced labor" practices that have been implemented since 2007 should be stopped as soon as possible, and such laborers' material and non-pecuniary damages should be compensated as soon as possible.

6. The East Turkestan people's basic human right of meeting and visiting their family members in hometowns and maintaining contacts with relatives around the world, especially with those in Turkey because of diplomatic relations, has been suppressed for four years and this needs to be re-established immediately.

7. An independent commission formed by Turkish delegates, which was already promised years ago, should be allowed to conduct observations in East Turkestan.

8. A direct airway between Turkey and East Turkestan should be allowed and free and mutual cultural and touristic visits of the two communities should be facilitated.

9. While it is clear that the success of the Belt and Road Initiative, the Chinese dream, depends largely to the involvement and cooperation of Turkic and Muslim majority countries, a "negative" attitude towards China due to its enmity, hatred and genocide against Uighur Muslims will undoubtedly have its permanent, adverse effects on the realization of this project.

Our Demands from the Republic of Turkey are:

1. Our state should re-consider its recent foreign policy toward China which largely draws on the axis of the "Asia Anew" initiative, and develop policies that prioritize humanitarianism, its civilizational roots as well as its geography of kinship and solidarity. It should thus abandon the trade-based policies that are overtly indifferent to the process in East Turkestan. To this

end, it should re-consider and establish institutions that will train staff equipped with an expertise on this region.

2. Turkey, which has an exceptional status in the entire Muslim world, should embrace the East Turkestan cause with a firm belief and sincerity, and all the other Muslim majority countries, especially the Organization of the Islamic Conference, should be informed about the situation in East Turkestan.

3. An East Turkestan desk with the involvement of field experts should be established under the Presidency or any other relevant ministry.

4. Turkey's respected Parliament, "Turkish Grand National Assembly," should be called to an emergency meeting to discuss the East Turkestan issue.

5. The Turkish State and the entire nation should call for the immediate closure of China's so-called "Vocational Training Camps" where more than three million people are incarcerated.

6. Active cooperation should be made with relevant international institutions and countries, especially the UN, which wants an international independent observation-investigation team to go to the region.

7. Cooperation should be implemented with the countries calling on China to stop the ongoing ethnic and cultural genocide in East Turkestan. In order to contribute to the establishment of a strong international public opinion, a more decisive "role" should be assumed by Turkey in regard of the East Turkestan issue.

8. Urgent calls and attempts should be made to stop the so-called "Foster Family" and other practices that compel Uighur girls to marry Chinese men.

9. All political parties operating in Turkey should be informed to take action on the East Turkestan cause. The problem of East Turkestan should now be regarded as a national cause going beyond the domestic politics, moreover as a human tragedy that requires immediate action accordingly.

10. The Turkish media should spotlight the problems and issues persistent to the East Turkestan society which is caught between existence and extinction. They should call the attention of international community and the media to the "victims of genocide" on all possible platforms.

11. The geography, history, culture and problems of East Turkestan should be included in the national curriculum, and the status and significance of East Turkestan in our culture and civilization should be given more place and emphasis in public education.

12. Turkey should send an independent delegation formed by experts to China in order to observe and report on the actual events in East Turkestan.

13. In order to prevent abuses among the East Turkestan diaspora and to bring the East Turkestan cause on a healthier, more systematic ground, Turkey should initiate the establishment of an umbrella organization that will work in coordination with the relevant institutions of the State.

14. An East Turkestan Platform should be established in partnership with NGOs in order to make East Turkestan more visible in people's agenda in Turkey.

15. East Turkistan's handicrafts, architecture, folklore, literature and cultural patterns that are on the verge of disappearing amid the ongoing cultural erasure process should be studied more and literary and cultural texts need to be translated into Turkish with the support and involvement of respective state units and diverse NGOs operating in Turkey.

16. In order for the East Turkestan cause to be more visible, municipalities and local administrative units should also be involved in the process.

To the People of the World:

1. The basic human rights and fundamental freedoms are severely violated by the CCP in East Turkestan.

2. The most basic right of the people of East Turkestan, namely the right to life, is at risk, and property rights have been stolen from them completely. Fundamental human freedoms such as the freedom of expression, the freedom of religion and conscience are violated and suspended.

3. In East Turkestan, democratic demands are considered currently as a crime and punished in the most severe way. Sometimes, such punishments turn into terrorism charges and can result in executions.

4. Those fleeing persecution as well as their families there are regarded as criminals and severely punished by the CCP.

5. The world should not remain indifferent to such injustices. We thus demand that all honorable nations stand up to the crime against humanity committed by the CCP in East Turkestan.

Sincerely,

بيان النتيجة

تركستان الشرقية، جغرافيا دولة كاشغار، التي احتلتها جيوش مانشو تشينغ في عام ١٨٧٨، بينما اعترفت الإمبراطورية العثمانية وروسيا القيصرية وإنجلترا باستقلالها، هي سلف وموطن للناطقين باللغة التركية على وجه الأرض. إنها أقدم وطن تطورت فيه الثقافة والحضارة التركية وازدهرت. في هذه الجغرافيا، التي تم تكريمها مع الإسلام بعد خانات الهون وكوكتورك والأويغور، حكمت سلطنة كاراهانلي وإيدكوت وتيمورلو ياركنت السعيدية. علاوة على ذلك، فإن جغرافيا تركستان الشرقية هي حوض ثقافي وحضاري حيث يتم بناء العلوم والحكمة التركية الإسلامية، ويتجسد الفهم والتفسيرات الإسلامية الفريدة للأتراك في جميع أبعادها وفي عالم حي فريد من نوعه

قاوم سكان المنطقة، ذات التقاليد الحضارية الراسخة الجذور، الغزوات والاحتلال، وأنشأوا جمهورياتهم مرتين، في العصر الحديث، جمهورية تركستان الشرقية الإسلامية (١٩٣٣) وجمهورية تركستان الشرقية (١٩٤٤). ومع ذلك، وتماشيًا مع مصالح الدول والأوضاع العالمية، تم تقسيم تركستان، موطن الجمهوريات، نتيجة تعاون المستعمرين الروس والصينيين، واحتلت المنطقة من قبل الجيوش الشيوعية الصينية في أكتوبر ١٩٤٩. .

بعد احتلال الحزب الشيوعي الصيني (١٩٤٩) وإدارته (١٩٥٥)، بدأ الأتراك المسلمون يشعرون بالقمع الصيني بشكل مباشر أكثر، وزادت جرعة العنف من الاضطهاد باستمرار وتنوعت وأصبحت منهجية. كان الاضطهاد والاستيعاب الذي ارتكبه الحزب الشيوعي الصيني أكثر عمقًا وتنوعًا عند مقارنته بالإبادة البيولوجية للصين القومية (١٩١١-١٩٤٩). تسارعت هذه العملية العدوانية بشكل أكبر منذ نهاية الحرب الباردة وتفكك الاتحاد السوفيتي. منذ ذلك التاريخ، وضع نظام الحزب الشيوعي الصيني على الرف بالكامل تقريبًا الدستور الصيني، وقانون الحكم الذاتي الإقليمي، وقانون المعتقدات الدينية، واستخدام اللغة والكتابة في تركستان الشرقية. تم قمع كل سعي من قبل الأويغور لحقوقهم في إطار القوانين الصينية بوحشية ودموية. وأهمها مذبحة جولكا في فبراير ١٩٩٧، ومذبحة 5 يوليو ٢٠٠٩ في أورومتشي، ورئيس الوزراء في ذلك الوقت، السيد. الإبادة الجماعية في أورومتشي في ٥ يوليو، والتي وصفها أردوغان بأنها "شبه إبادة جماعية"، ومجزرة ياركنت إليشكو في ٢٧ يوليو ٢٠١٤.

الآلاف من معسكرات الاعتقال التي بنتها الصين في تركستان الشرقية بعد عام 2016، موثقة بصور الأقمار الصناعية وأثبتتها شهود وشهود أحياء كانوا حاضريها، وحقيقة أن أتراك تركستان الشرقية أجبروا على العمل كعمال رقيق في مصانع تنتج سلعًا لسلاسل التوريد العالمية هزت العالم. الرأي العام وأصبحت شعبية في السياسة والإعلام الغربيين .. احتلت المرتبة الأولى. أقارب شعب تركستان الشرقية الذين يعيشون في بلدنا، والذين يتجاوز عددهم مائة ألف، يقبعون في هذه المعسكرات ؛ يعاقب التركستانيون الشرقيون بقسوة لمجرد أنهم يزورون تركيا أو يدرسون في تركيا أو لديهم أقارب أو أصدقاء في تركيا. حتى الشباب مثل أكرم محمد، الذي جاء إلى تركيا كطالب منحةYTB ، استشهدوا تحت التعذيب في المعسكرات. مولود، وهو مواطن تركي من مدينة ناظمي، يعرفه الجميع ويعرفه عبر وسائل التواصل الاجتماعي، لا يزال مسجونًا في هذه المعسكرات. مئات المواطنين الأتراك ومن أصول تركستان الشرقية ورجال الأعمال والمثقفين أمثاله مسجونون في المعسكرات

يجرح بشدة الجمهور التركي، الذي لم ترد عنه أخبار. أشقاء وأقارب معظم الأكاديميين المشاركين في هذه الورشة مسجونون أيضًا في معسكرات التعذيب هذه.

تركستان الشرقية هي المساهم في تجربة أن تكون أمة ودولة تعود إلى الجذور العميقة لتاريخ تركيا وتجسيد وعي وروح "نحن". لذلك، بالنسبة لتركيا، فإن قضية تركستان الشرقية هي قضية سياسية وإنسانية بالإضافة إلى كونها قضية عاطفية. تقع تركستان الشرقية في نطاق الأمة التركية وأفق الدولة من حيث التاريخ والثقافة، وكذلك من الناحية السياسية. للمأساة الإنسانية في تركستان الشرقية أهمية كبيرة للجمهور التركي في هذا الصدد.

تكشف جميع البيانات أن الحزب الشيوعي الصيني يرتكب جريمة خطيرة هي "الإبادة الجماعية" في تركستان الشرقية. يُقتل الناس في معسكرات الاعتقال، ويتعرض الناس لتعذيب شديد، ويتم تدمير القيم الثقافية التي تجعل الأمة أمة بلا رحمة. يختبر المسلمون "التعذيب الصيني" الذي لا يوصف مع ممارسة "العائلة الشقيقة" التي تدمر خصوصية الأسرة خارج المعسكرات

في هذه المرحلة، يجب إدراج جريمة "الإبادة الجماعية" التي ارتكبتها الصين ولا تزال ترتكبها على جدول أعمال برلمانات الولايات، ولا سيما في الجمعية الوطنية الكبرى لتركيا، ويجب فتح الطريق أمام مرتكبي هذه الجرائم. محاكمة الإبادة الجماعية في المحاكم الدولية.

لأن الاضطهاد والمأساة في تركستان الشرقية لا يمكن رؤيتها وتطبيعها بأي شكل من الأشكال. إذا تم تطبيع الوضع غير الطبيعي هناك اليوم، فسيكون من الممكن تطبيع نفس الأوضاع في البلدان والمجتمعات الأخرى غدًا.

من غير المقبول أبدًا أن يظل الرأي العام في العالم الإسلامي والتركي صامتًا وغير مبالٍ بالمأساة الإنسانية والقمع الذي يحدث في تركستان الشرقية. من أجل ذلك، يجب البدء بحركة رد فعل جماعية ومعقولة وواسعة النطاق ومستمرة ضد المأساة الإنسانية في تركستان الشرقية، بدءًا من تركيا وتمتد إلى العالم كله

أي سياسة لا يمكن أن يبقى فيها شرف وكرامة الإنسانية على قيد الحياة لا يمكن أن تكون دائمة ومحكوم عليها بالخسارة. في تاريخ الصين، المعروف باهتمامها الشديد بالتقاليد، هناك فلاسفة عظماء مثل كونفوشيوس ولاوزي وموزي الذين أسسوا ممارسات العيش معًا. يجب أن تعرف الصين أيضًا كيف تستقيل من القيم المتزايدة للعصر في عالم العولمة، ويجب أن تعرف كيفية تحديث تقاليدها العملية التي تحترم حقوق الإنسان، وأن تكون متسامحة مع أولئك الذين ليسوا كذلك، وأن تتيح لها فرصة التجمع. ثروة من الاختلافات. لأن هذا سيفيد كل من الصين وتركستان الشرقية.

ليس من الممكن أبدًا للصين التي تزعزع السلام والهدوء في تركستان الشرقية وتمحو الهوية التركية والإسلامية هناك كسكان ونفوذ، أن تنجح في العالم التركي الإسلامي، الذي هو أقرباء وتركستان الشرقية

بالنظر إلى كل ذلك، فإن ورشة العمل الخاصة بنا تدعو جمهورية الصين الشعبية (PRC) على النحو التالي. في الوقت نفسه، الأمور التي طلبتها جمهورية تركيا والمؤسسات والمنظمات ذات الصلة مذكورة أدناه:

دعوتنا إلى جمهورية الصين الشعبية:

١. أولاً وقبل كل شيء، يجب على جمهورية الصين الشعبية التخلي عن سياستها المتمثلة في اعتبار الأويغور الأتراك "دولة معادية". عليه أن يحسب العواقب السيئة لهذه السياسة الخاطئة في المستقبل القريب والبعيد على العالمين التركي والإسلامي، وعلى الصين في العالم الغربي.

٢. يجب على جمهورية الصين الشعبية أن تغلق على الفور جميع معسكرات الاعتقال التي أقامتها في تركستان الشرقية وأن تطلق سراح الملايين من الأتراك المسلمين المسجونين. كل من تسبب في المأساة الإنسانية بهذه الممارسات يجب أن يمثل أمام القضاء الوطني والدولي. بالإضافة إلى ذلك، يجب على جميع الضحايا دفع تعويضات معنوية ومادية من أجل الإنصاف الدائم لشكاواهم.

٣. يجب إنهاء ممارسة "العائلة الشقيقة" المزعومة التي تدمر خصوصية الأسرة وتشجع الفتيات التركيات المسلمات على الزواج من الصينيين دون موافقتهن في أسرع وقت ممكن.

٤. ينبغي لم شمل مئات الآلاف من الأطفال الذين أُخذوا من أسرهم بأسرع ما يمكن.

٥. يجب التوقف فوراً عن ممارسة "العامل العبد" و "التشغيل القسري"، المطبقة منذ عام 2007، وإزالة مظالمهم مادياً ومعنوياً في أسرع وقت ممكن.

٦. ينبغي استعادة حقوق الأشخاص من تركستان الشرقية الذين يعيشون في جميع البلدان التي تربطهم بها علاقات دبلوماسية، ولا سيما تركيا، في التواصل بحرية مع أفراد أسرهم وأقاربهم في مسقط رأسهم، التي اغتصبت لمدة أربع سنوات، ويجب أن تتم الزيارات يجب السماح للأقارب على الفور.

٧. يجب السماح للوفد التركي المستقل، الذي وُعدت به الدولة التركية منذ سنوات، بإجراء الملاحظات والفحوصات في تركستان الشرقية.

٨. ينبغي السماح بممر جوي مباشر بين تركيا وتركستان الشرقية، كما ينبغي تسهيل الزيارات الثقافية والسياحية المجانية للمجتمعات الشقيقة.

٩. في حين أنه من الواضح أن نجاح مشروع طريق الحزام، وهو ممارسة للحلم الصيني، المتوخى تنفيذه في الجغرافيا التركية الإسلامية إلى حد كبير، يعتمد على المساهمة "الإيجابية" لـ العالم التركي الإسلامي، في حين أن الموقف "السلبي" تجاه الصين هو العداء والإبادة الجماعية المشتركة بين مواطنيها وأتباعها. ويجب أن يكون معروفًا أنه سيجعل الإدراك أكثر ديمومة وفعالية

توقعاتنا من جمهورية تركيا هي:

١. يجب على دولتنا مراجعة السياسة الصينية التي تقوم بتطويرها على محور مبادرة "آسيا مرة أخرى"، وأن تضع سياسات تعطي الأولوية للإنسانية، وحضارتها الجذرية ومصالح جغرافية القلب، من خلال التخلي عن التجارة- السياسات القائمة على اللامبالاة بالعملية في تركستان الشرقية، والتي لا يمكن أن تسفر عن أي نتائج. يجب أن تعيد إنشاء المؤسسات التي ستقوم بتدريب الموظفين الخبراء الموجودين في المنطقة، والمجهزين وفقًا لذلك، وإعادة فحص الموظفين الحاليين وفقًا لذلك

٢. على تركيا، التي تحتل مكانة استثنائية في الجغرافيا الإسلامية، أن تتبنى قضية تركستان الشرقية بإيمان وإخلاص، وأن تشرح الوضع للدول الإسلامية، وخاصة منظمة المؤتمر الإسلامي.

٣. ينبغي إنشاء مكتب في تركستان الشرقية يضم خبراء ميدانيين داخل الرئاسة أو الوزارات ذات الصلة.

٤. يجب دعوة برلمان غازي "الجمعية الوطنية التركية الكبرى" إلى اجتماع استثنائي لمناقشة قضية تركستان الشرقية.

٥. على الدولة والأمة أن يدعوا إلى الإغلاق الفوري لما يسمى "بمعسكرات التدريب المهني" حيث يوجد أكثر من ثلاثة ملايين سجين.

٦. ينبغي إقامة تعاون فعال مع المؤسسات الدولية والدول ذات الصلة، وخاصة الأمم المتحدة، التي تريد أن يتوجه فريق دولي مستقل للمراقبة والتحقيق إلى المنطقة.

٧. إقامة تعاون مع الدول التي تطالب الصين بوقف الإبادة العرقية والثقافية المستمرة في تركستان الشرقية. من أجل المساهمة في تكوين رأي عام دولي قوي، ينبغي الاضطلاع "بدور" أكثر حسماً في قضية تركستان الشرقية.

٨. يجب إجراء دعوات ومحاولات عاجلة لوقف ما يسمى بسياسة "العائلة الشقيقة" التي تنتهك خصوصية الأسرة والممارسات التي تجبر الفتيات الأويغور التركيات على الزواج من رجال صينيين.

٩. ينبغي أن تكون جميع الأحزاب السياسية مستعدة للإبلاغ واتخاذ إجراءات بشأن تركستان الشرقية. وينبغي الآن اعتبار مشكلة تركستان الشرقية على أنها قضية وطنية فوق الأطراف، علاوة على ذلك، باعتبارها مأساة إنسانية، وينبغي العمل على هذا الأساس.

١٠. ينبغي لوسائل الإعلام التركية أن تطرح مشاكل وقضايا مجتمع تركستان الشرقية، المحاصر بين الوجود والانقراض، وإبقائها على جدول أعمال المجتمع الدولي ووسائل الإعلام باعتبارها "ضحية للإبادة الجماعية"، على جميع المنابر بطريقة شاملة. .

١١. ينبغي إدراج الجغرافيا والتاريخ والثقافة والمشاكل في تركستان الشرقية في مناهج وزارة التربية والتعليم، وينبغي إعطاء مكانة تركستان الشرقية وأهميتها في ثقافتنا وحضارتنا مكانة أكبر في عمليات التعليم.

١٢. ينبغي لتركيا أن ترسل وفداً من الخبراء المستقلين إلى الصين لمراقبة الأحداث في تركستان الشرقية والإبلاغ عنها.

١٣. من أجل منع التجاوزات في نضال تركستان الشرقية في الشتات ووضع كفاح تركستان الشرقية على أرضية أكثر صحة، ينبغي أن يرعى ويقود إنشاء منظمة جامعة عليا تعمل بالتنسيق مع المؤسسات ذات الصلة في تركستان الشرقية. دولة الجمهورية التركية.

١٤. ينبغي إنشاء منتدى تركستان الشرقية بالشراكة مع المنظمات غير الحكومية من أجل إدراج تركستان الشرقية بشكل أكبر في جدول أعمال المجتمع المدني في تركيا.

١٥. ينبغي لوحدات الدولة والمنظمات غير الحكومية ذات الصلة تخصيص الموارد اللازمة لجلب الحرف اليدوية، والهندسة المعمارية، والفولكلور، والأدب والأنماط الثقافية التي توشك على الزوال في عملية المحو الثقافي الجارية في تركستان الشرقية إلى تركيا، والدراسات الأكاديمية يجب زيادتها في هذا الاتجاه

١٦. ولكي تكون قضية تركستان الشرقية ظاهرة للعيان، ينبغي أيضا إشراك البلديات في هذه العملية.

إنها دعوتنا إلى الجمهور العالمي:

١. حقوق الإنسان والحريات، التي هي القيم الأساسية للعالم المتحضر، هي الأكثر انتهاكًا من قبل الحزب الشيوعي الصيني في تركستان الشرقية.

٢. إن الحق الأساسي لشعب تركستان الشرقية، وهو الحق في الحياة، في خطر ؛ تم انتزاع حقوق الملكية منهم بالكامل. تحظر الحريات الإنسانية الأساسية مثل حرية التعبير وحرية الدين والضمير.

٣. في تركستان الشرقية، تعتبر المطالب الديمقراطية جريمة ويعاقب عليها بأقسى الطرق ؛ في بعض الأحيان تتحول هذه الأحكام إلى تهم الإرهاب ويمكن أن تؤدي إلى الإعدام.

٤. كما يعتبر قانون الإجراءات الجنائية الفارين من الاضطهاد وأسرهم مجرمين ويعاقبهم بشدة.

٥. يجب ألا يظل الرأي العام العالمي غير مكترث بهذه المظالم. نطالب جميع الدول الموقرة بالوقوف بصوت عالٍ ضد جريمة الحزب الشيوعي الصيني ضد الإنسانية في تركستان الشرقية.

مع تحياتي

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ

Sümer 1 Caddesi 11/5 Kızılay-Ankara • Tel: 0.312 232 05 71-72

TYB1978 TYB1978 turkiyeyazarlarbirligi turkiyeyazarlarbirligi

tyb@tyb.org.tr

www.tyb.org.tr